

FLID BANER VEJEN – et lokalt skolemotto

Af Jørgen Nielsen

Fotografier: Jørgen Nielsen og Erling Pultera

Vridsløselille Skole har på mure og vægge bevaret gamle mottoer og sentenser. For vore dages brugere af skolen kan disse formuleringer forekomme temmelig historiske. Og det er også lige, hvad de er. De afspejler andre tiders udtryk for skolens værdi for eleverne. Nutidens Vridsløselille Skole har dog også sit motto. Vil man forstå skiftende tiders tanker om skolens opgave, er skolens mottoer og sentenser en god kilde.

Et motto er ord med mening i

Vi hører det hvert år, når dronningen slutter sin nytårstale. Hun har sit eget valgsprog, ligesom hendes forgængere har haft deres. Det skulle være et motto med de ord, som i kort form udtrykker nogle gode tanker.

Et motto er blot ord, som det italienske »motto« betyder. Tænk på et motto! Har man spillet fodbold i KB, huskes et gammelt motto, som stod på væggen ved indgangen til klublokalerne: »Gør drenge til mænd og mænd til drenge«. Spejderne har den uforglemmelige, korte sætning: »Vær beredt«. Vridsløselille Skole har siden 1931 haft mottoer og sætninger med livsvisdom. Skolens elever har i årtier haft disse ord for deres øjne på mure og vægge.

Vi mødes ved »FLID BANER VEJEN«

Mange i Albertslund ved, hvad man hentyder til, når man siger »*FLID BANER VEJEN*«. Man tænker ikke i første omgang på, at flid er vigtig her i livet, men derimod tænker man på en bestemt skolebygning på Roskildevej 175. Det er Vridsløselille Skoles ældste bygning. Den første skolebygning, som er nedrevet, er fra 1872 og lå på nordsiden af Roskildevej. I 1921 indviedes en ny skolebygning skråt over for den gamle skole, altså på sydsiden af hovedvejen. Det er denne bygning, som siden 1931 har haft mottoet »*FLID BANER VEJEN*« over indgangen. Oprindeligt stod der »Vridsløselille Skole« i cementbogstaver. Cementen var skrøbelig over for vintermånedernes frost, så man måtte reparere efter hver vinter.

Sognerådet fik i 1931 et ønske om at få skolenavnet erstattet med et motto. Det blev godkendt, at der i jernbogstaver skulle stå de ord, som kom i folkemunde i Albertslund: Flid baner vejen. Mottoet blev i mange år brugt til skriveøvelser i elevernes arbejdsbøger, så man forstår, hvorfor dette motto blev hængende i bevidstheden hos mange, som var elever på Vridsløselille Skole i 1930'erne. Generationer er gået ind til undervisning med de manende ord over hovederne.

Går man ind ad døren til den gamle skolebygning, kommer man ind i et af Danmarks smukkeste skolerum fra den tid. Hele gangen blev restaureret i 1987. En 20 m lang gang med fliser på gulvet danner sammen med det buede loft en enestående harmoni. Langs væggen er der hylder til træskoene og knager under hylderne til hovedtøj. De lange drikkekummer har messinghænder. På væggene er der malede billeder med landskaber, en landsbykirke og den første skolebygning fra 1872. Under et af billederne ses en signatur: *Edv. Torpp Larsson*, 1941. Han var lærer på skolen i 1940-51.

Ord bliver hængende i hukommelsen

»*Flid baner vejen*« er på flere måder et godt valg af motto. De tre ord siges i en rytme, så man husker ordene, når først de er udtalt nogle gange. Rytmen fremhæver ordet flid, og sætningen er fyndig og kort.

Fra den gamle skolegang fører tre døre ind til klasseværelserne. I dørene er indsat et lille vindue, så man fra gangen kan overvåge, hvad der foregår indenfor. I 1931 malede malermester *Theodor Hansen (1889-1956)* med gotiske bogstaver på marmoreret baggrund de sætninger, der har samme mættende indhold som »*Flid baner vejen*«.

Over de tre døre:

»*Som Sæden, så Høsten*«

»*Altid højere Mål*«

»*Bærer hverandres Byrder*«

Over den buede opgangsportal til 1. sal:

»Elsk Sandheden og søg Gud«.

Det er ord, der skulle have let ved at blive i hukommelsen, når man først har sagt dem. Der er f.eks. en gentagelse af ord med 's' som begyndelsesbogstav: »Som Sæden, så Høsten« og »Elsk Sandheden og Søg Gud«. Et andet bogstavrim ses i »Bærer hverandres Byrder«.

Skolens elever kunne i 1931 følge malerens arbejde med den gotiske skrift. *Hans Kristian Nielsen* har skrevet »Vridsløselille – min barndoms by«, 1992. Han var elev på skolen fra 1924, og har fortalt, at han huskede maleren på sin stige i skolegangen: »Vi syntes, det var sjovt at komme ud til vores frikvarter, fordi vi jo lige skulle se, hvor langt maleren var kommet, mens vi havde haft undervisning.«

I 1937 begyndte *Jonna Pedersen* som elev på skolen. Hun fik en præmie i Lokalhistorisk Samlings erindringskonkurrence i 1992 og fik sin beretning trykt i »Fra land og by«, Lokalhistorisk Samlings Venner, 1995. Her skriver hun: »Skolen kom man til fra Roskildevej. Man gik på en lille vej med træer langs siden ... Skolen lå med indgang fra nordsiden og var en aflang bygning, vendt øst-vest.« En kopi af en side fra hendes poesibog viser, af hendes lærer, *Mikael Lassen*, lagde vægt på de sætninger, som stod over klasseværelsesdørene:

Kære Jonna!

Husk det Ord, som staar over Døren ind til din Klasse:

»Bærer hverandres Byrder!«

Skolen d. 15/8-39

M. Lassen

Hvem er forfatterne?

Hvem fandt på disse sætninger? Jeg gætter på, at skolens førstelærer, senere skoleinspektør Mikael Lassen, har formet skolens motto »*Flid baner vejen*«. Sognerådet viste ham og lærerne den tillid, at man modtog forslag til de sætninger, som skulle males over indgangen til skolens tre klasseværelser og over opgangen til det såkaldte »øverste værelse«.

Lærer *Anna Larsen* foreslog – ifølge Mikael Lassen »efter en søvnløs nat« – sætningen »*Bærer hverandres Byrder*«. Det kommer tæt på nogle ord i Ny

Testamente: »Bær hinandens byrder, således opfylder I Kristi lov« (Galaterbrevet 6,2-3). Det var tidligere almindeligt, at man formulerede egne sandheder om livet med ord, som var et unøjagtigt citat fra Bibelens tekst. Sprogforskeren Peder Syv udgav i 1682-88 en bog med omkring 15.000 ordsprog fra Danmark og andre europæiske lande. Et af ordsprogene er »*Som Sæden, så Høsten*«. Billedsproget er igen Bibelens. Her er det teksten fra Galaterbrevet 6,7, som er blevet koncentreret til et kort ordsprog med fire ord – lige passende til at sætte over en dør til en skolestue.

Farvel til kirken og goddag til pædagogikken

Vridsløselille Skoles sentenser viser en historisk udvikling. I mange år var kirke og skoler tæt forbundet. Senere fik kirken ingen direkte, lovgivningsmæssig betydning for skolen. Den kirkelige periode ses i sætninger, der er bibelske i formen (»Bærer hverandres Byrder«).

Når vi ser på sætninger som »*Altid højere Mål*« og »*Flid baner vejen*«, forstår man, at skolen i 1931 har frigjort sig fra kirkens indflydelse på skolens motto. Biskoppens embedsbesøg på skolen er forbi. Det er den pædagogiske målsætning, som nu har afløst den religiøse. Ordet »*Flid*« er et rigtigt skoleord. Det får os til at tænke på karakterbøgerne med standpunkt for fagene og til sidst en bedømmelse af »*Flid, orden og opførsel*«. Ordet »*Mål*« bruges om elevernes mål i skolen senest i hæfter fra Undervisningsministeriet i 2002: »*Klare Mål*«. Den formelle forbindelse mellem kirke og skole var forbi i 1933, men præster fortsatte dog mange steder med at have indflydelse som formænd for skolekommission eller anden skolemyndighed.

»Min rod er i muld, men jeg løves i lys«

1921-bygningens vægge med motto og leveregler er i dag smukt restaureret. Der er dog en af sætningerne, som ikke kan ses længere her. Det er Mikael Lassens andet skolemotto. På den vestlige endevæg malede malermester Theodor Hansen – uden betaling – en stort, knudret eg. Det pragtfulde billede med den vældige trækrone blev beundret af mange, og Mikael Lassen fandt det fremragende til at illustrere hans motto »*Min rod er i muld, men jeg løves i lys*«. Mikael Lassen havde fået ideen med træet fra Ny Carlsberg Ve-

Maleri (1 m bredt – 0,70 m højt) fundet på Ny Carlsberg Vejens Skole. Ukendt kunstner.

jens Skole, som han besøgte i april 1932. På en rundvisning på denne københavnske skole fik han øje på et maleri i en niche på skolebiblioteket. Billedet forestillede et egetræ med kraftige grene. Under træet stod »Min rod er i muld, men jeg løves i lys«.¹

I embedsbogen har Mikael Lassen skrevet, at han kontaktede Ny Carlsberg Vejens Skole og fik tilladelse til at bruge deres motiv med træet og sætningen nedenunder.

»Min rod er i muld ...« kunne være nogle skolefolks formulering, men mon ikke de har været inspireret af digteren N. F. S. Grundtvig, for han skrev digte om den mørke muld og det livgivende lys: »Hvad solskin er for den sorte muld, er sand oplysning for muldets frænde ...« Mod den sorte skole kæmpede han for oplysning, lys og hjertevarme. Mikael Lassen var inspireret af de danske romantiske digtere. Han sagde engang, at han søgte en lærerstilling på Sjælland på grund af Chr. Winthers digte. Inspirationen til hans undervisning med fortællinger og danske sange kunne nærliggende komme fra Grundtvig.

Væggen med Theodor Hansens egetræ blev ændret i forbindelse med en tilbygning og en dør fra den gamle skolegang i 1953, og maleriet er kun i erindringen hos dem, der så det. Så vidt vides, fik ingen taget et fotografi.²

Skolegangen med væggen, hvor Theodor Hansen malede sit træ.

»Lassens træ« – 40 år senere

Træet er som et symbol brugt i mange år og i mange lande. I Norden har vi Verdenstræet Ygdrasil, som med sine grene synes at bære himmelhvælvingen. I 1972 fyldte Vridsløselille Skole 100 år, og kommunen gav skolen et kakkelbillede af et træ, og mottoet »Min rod er i muld, men jeg løves i lys« blev sat under maleren *Arne Johannessens* billede, som nu kan ses på kantinen væg. Kunstværket blev kaldt »*Lassens træ*«, hvilket han nok ikke selv var glad for, da han savnede Theodor Hansens kraftfulde maleri. Johannessens kakler viser en sommerfugle-let og poetisk natur omkring træet. Der var siden 1932 kommet en anden fortolkning af træet med grenene i lyset. Kreativitet og fantasi blev i 1972 sat højere end viden om danmarkshistorien. 1968-oprøret havde også sat sit præg på skolen.

En ny tid med et nyt motto

I 1996 gik man på Vridsløselille Skole i gang med at beskrive værdigrundlag for skolen og en handleplan for de næste år. Det var helt naturligt at tage diskussionen om et skolemotto op igen. Det viste sig, at lærere og ledelse kunne enes om »*Vridsløselille Skole åbner verden*«. Den internationale di-

*Gave fra Albertslund
Kommune opsat på kan-
tinevæggen 1972.*

mension er en markant udviklingstendens i 90'ernes skole. Eleverne har verden inde på livet gennem medierne. Computernes internet bliver flittigt brugt. Tankegangen om verden, der åbner sig, passer også til mange unges ønske om at komme ud at rejse, arbejde eller uddanne sig i udlandet, lære sprog og møde unge fra mange lande.

Det særlige ved dette motto er, at skolens navn indgår i det. Kunne man ikke bruge f.eks. »*Flid* åbner verden«? Nej, for skolens virksomhed er meget mere sammensat end i 1931. Verden åbner sig ikke blot ved at lave dagens lektier med flid. Der kræves fleksibilitet, kreativitet, samarbejde, udtryksformer m.m. Men selvfølgelig skal der arbejdes med flid i skolen. Blot er der mange slags flid, ligesom man nu taler om flere slags intelligens.

Skolens navn er med i det nye mottoes ord. Tidens krav om profilering af

skolerne viser sig her. »Hvad skal denne skole kendes på?« spørger man. Albertslunds skoler har hver deres målsætning og handleplan.

Den nuværende skoleinspektør på Vridsløselille Skole, *Kirsten Høyer-Nielsen*, omformede 1931-mottoet »Flid baner vejen« til »Den der arbejder lærer noget«. De moderne ord om skolen er gode, men man savner noget, når man sammenligner med de gamle sentenser. Rytmen og ordenes gode klang. Det fyndige og markante, som lægger afstand til det banale hverdagsprog. Der er en velklang over »Som sæden så høsten«. Sætningen ligger godt i munden. I vore dage kendes bogstavrim og sætningsrytme fra reklameslogans (»Billedbladet bringer billederne«). Bruger man de sproglige virkemidler i det daglige, virker det nok opstyltet og kunstigt. »Flid baner vejen« er en sandhed, men formuleringen er historisk. I dag spørger man: Flid baner vejen ... til hvad?

Et nyt træ til en ny tids motto

I 1997 fik Vridsløselille Skole sit tredje træ som udsmykning og fremstilling af tidens tanker. Dette træ blev udformet af den afrikanske kunstner *Joseph Camara*. Da man i Fælledparken i København måtte fælde de syge elmetræer, valgte han et træ, som blev transporteret til skolegården ved Nyvej. Her stod han i 3 uger med motorsav, hammer og mejsel og formede et træ med inspiration fra myten om det afrikanske baobabtræ. Den udskårne træstamme viser former og figurer, som taler til fantasien. Det er et træ, som man kan betro sig til med sine sorger og glæder. Sådan opfatter man træet i Senegal, hvor Camara voksede op.

Skolens elever kunne følge Camaras arbejde i skolegården, når de var ude i pauserne. Ligesom de gjorde det, da sentenserne blev malet i den gamle skolegang i 1931. Eleverne oplevede dengang og nu hele processen. Omkring det afrikanske træ har eleverne udskåret træfigurer med eksotiske dyr, og det er nu sat for enden af gangen i den nye skolefløj.

Joseph Camaras træskulptur rummer både fortid og nutid på Vridsløselille Skole: Her er den mægtige træstamme fra malermester *Theodor Hansens* forsvundne vægmaleri fra 1931. Her er også den fantasi og poesi, som ses i kunstmaleren *Arne Johanessens* træ på skolens kantinemur. Det er i sin form ikke et dansk egetræ, men det passer til skolens nye motto »*Vridsløselille Skole åbner verden*«.

Afrikansk træ. Udsmykning i den nye skolefløj 1997.

Albertslund Apotek baner vejen

I 1921 satte man skolens navn på muren: Vridsløselille Skole. I 1932 fik man et motto på muren: »*Flid baner vejen*«. I 2003 kan skolens navn og et motto forenes: »Vridsløselille Skole åbner verden«. Hvor skal det nye motto sættes op? Eller er det umoderne med sentenser på murene?

Nej. Når vi går gennem Albertslund Centrum, ser vi en forretning, som har sat sit motto på facaden: »*Albertslund Apotek viser vejen til bedre livskvalitet*«.

Ordet »livskvalitet« er et moderne udtryk. Det vil om nogle år føles lige så gammelt, som nogle af sentenserne på Vridsløselille Skole. Det fine ved »*Flid baner vejen*« er netop, at kommende generationer selv kan fylde deres egne tanker i mottoet. »Vejen« er måske vejen til livskvalitet i dag, og til oplevelser ude i verden i morgen, men om nogle år fører flid måske til andre værdier end vores lige nu. Det interessante ved historie er, at man ser en udvikling. Sådan har de lokale folk omkring Vridsløselille Skole sat deres aftryk på en kommunal bygning. De har med mottoer, sentenser, maleri og skulptur fortalt om skolens historie.

www.vridsløselilleskole.albertslund.dk

Der arbejdes med at finde et logo til Vridsløselille Skole. Man ønsker nok ikke at sætte det seneste motto »Vridsløselille Skole åbner verden« på en af skolens vægge, men et logo til brevpapir og hjemmeside vil være de signaler, skolen i disse år vil sende ud for at vise skolens ansigt på papiret og på computerskærmen.

Noter

1. Pensioneret lærer Preben Opperby bekræfter, at billedet har hængt på det tidligere skolebibliotek på Ny Carlsberg Vejens Skole. Skolebetjent Poul Poulsen fandt billedet i skolens kælder i jan. 2003.
2. Per Lassen (søn af inspektør Mikael Lassen) skriver om træet:

»Jeg husker træet for endevæggen i skolegangen og i min erindring er træets farver mere i retning af sensommer end kun forårs- og sommerfarver, endvidere forekommer det mig at sentensen, med »snørklede bogstaver« i mørk-orange farvenuancer, stod under træet hen over hele gangen, men jeg er usikker, for jeg har måske blandet udseendet af det billede, som far fik ved sin afsked og som jeg har arvet, ind i erindringen.

Lærer Torpp Larsson, som i nogle år boede i lejligheden ved siden af os, malede billederne ved siderne af indgangsdøren. Han ville også gerne udskifte træet for endevæggen, men dette var min far modstander af. Det træ tror jeg overlevede, indtil man gennembrød væggen for at lette adgangen til døren ind til lærerværelset som blev indrettet i den gamle lærerindebolig.«

Kilder

- Embedsbog for Vridsløselille Skole 1931-73. Lokalhistorisk Samling, Albertslund
Fra land og by. Erindringer fra det gamle Herstederne og det nye Albertslund. Lokalhistorisk Samlings Venner, 1995
M. Lassen: En skole fylder 100 år. Udg. Herstedernes Kommune, 1972
Hans Kristian Nielsen: Vridsløselille – min barndoms by. Eget forlag, 1992
Vagn Skovgaard-Petersen og Peder Skyum-Nielsen: Inskriptioner på skoler og læreanstalter. Danmarks Radio, 1990
Henning Sørensen: Albertslund i 1000 år. Lokalhistorisk Samlings Venner, 2000